

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„Полицијски гласник“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 31. јануара 1906. год. Бр. 1265, донето на основу тач. 9. члана 144. Устава, које гласи:

да се д-р Прокопије Ристић-Белијадес, лекар из Лесковца, родом из села Арциста у Епиру у Турској, и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. фебруара 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за вршиоца дужности члана управе вароши Београда, у рангу начелника средње треће класе по старом закону, Милана Пенића, начелника исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, Димитрија Грудића, начелника исте класе среза кључког, — по потреби службе;

за полицијског писара прве класе начелства округа нишког, Јовицу Вукосављевића, полицијског писара исте класе среза тамнавског, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. фебруара 1906. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за благајника Министарства унутрашњих дела, са платом од 2.500 динара на годину, Василија Х. Нинића, рачуноиспитача месне контроле за округ крајински.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. фебруара 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Стеван Бобић, члан прве класе Управе вароши Београда;

Алекса Давидовић, начелник прве класе среза врачарског;

Филип Видаковић, начелник друге класе среза ариљског;

Војислав Марјановић, начелник треће класе среза поречког, и

Стојан Томић, писар прве класе среза гужанског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, ставе у пензију, која им по годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. фебруара 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Антоније Даскаловић, писар прве класе среза нишавског, — по старом закону, и

Милан Пурић, писар прве класе среза ариљског, — по старом закону, на основу § 76. зак. о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе, с тим, да им се из државне касе издаје 30% од плате коју су до сада имали.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. фебруара 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Драгутин Симић, начелник прве класе среза таковског, — по старом закону;

Димитрије Стојковић, писар прве класе среза посавског, округа београдског, по старом закону;

Василије Г. Протић, полицијски писар треће класе начелства округа ваљевског, и

Никола Милошевић, полицијски писар треће класе начелства округа нишког, на

основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. фебруара 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Живку Живковићу, полицијском писару прве класе среза нишког, — уважи оставка, коју је на државну службу поднео.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. фебруара 1906. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ТАЈНА ПОЛИЦИЈА (из Тасиног Дневника)

(НАСТАВАК)

10.

Као оно раније, тако се сада и у осталој Европи стану угледати на француске установе. Фушеов систем копирају и у Аустрији и у Немачкој.

Оно и у овим земљама било је тајне полиције, али њени агенти били су регрутовани из обичних људи, махом бивших робијаша, сумњивих лица и т. д.

Сада отпочну у тајне агенте врбовати и угледније људе. И као оно у Паризу, уведу и у Бечу и у Берлину женске клубове под именом — *Damen - Soupers*.

У те клубове мамљени су људи од политике, са њима подевани политички разговори и сазнавано оно, што је влади требало. И овако како је раније бивало, тако се сада и са овом установом отпочну политичке смицалице. Сви бољи, слободнији људи, сумњичени су да раде противу владаоца и постојећег стања. Писма су им отварана, куће им претресане, а они апшени.

Тајна полиција, која би могла да послужи корисном одржању како јавнога реда, тако и личне и имовне сигурности — пошла је и сада, као и пре у народ, чинећи му више зла него добра.

Под маском: да се одржи и оснажи монархијски систем вршена је над грађанима — *тиранија*...

Али, прилике, које су за овим следовале, јасно су показивале: да је овакав систем управе и погрешан и штетан.

Ту су историјски догађаји да то потврде.

Они најбоље казују, да се је оваквим системом монархија поткопавала место утврђивала...

И када су они на управи земаљској, радећи по оваквом систему, мислили, да су се сасвим осигурали, живи догађаји, који су у брзо следовали, могли су их увек о противном уверити...

За доказ томе нека нам је слободно навести опет један случај из анала француске полиције...

11.

Под Наполеоном III тајна полиција била је обухватила све гране народнога живота у Француској.

Његов *црни кабинет* беше ставио под присмотру све. Не само непријатеље, него и његове рођаке, пријатеље, па чак и саму — царицу. Шеф тога кабинета, *К. Симон*, узимао је с поште и отварао писма свију означених сумњивих, лица. Не само оних из публице, него и из самога Двора. Наполеон је хтео да зна шта ко коме у Двору пише и опет шта се из његове околине напоље јавља. Од те пажње није била поштеђена ни сама царица Евгенија. Хватана је кореспонденција царичина, како она коју је она слала у Мадрид, тако и она, што јој је долазила од њених рођака са шпанскога Двора.

Симон, окуражен у своме послу, хватао је после и писма царева. Наполеон је водио потајно љубав са *Маријом Баланжером*. Често јој је слао љубавна писма, у којима је била уплетена и по која државна тајна.

Отуда се је *Демоиа*, ондашњи министар полиције, могао хвалити да зна: шта ко од његових Паризлија вечера... А да би знао још ближе и кретања и мњења аристократских и дипломатских кругова — он је основао нарочиту агентуру за више кругове.

За тај посао нашао је некога Пољака, кога је прогласио за грофа. Овом лажном грофу ставио је грдне суме на расположење...

Наравно, Пољак емигрант — врло је згодна фирма...

Гроф *Лудовски*, човек финих манира, умео је да се увуче свуда. Као оглашени племић ишао је у све више кругове; долазио је у додир и са самим царем. У својим салонима, опет, примао је сав отмени свет париски, и згодном приликом, наводећи разговоре на своју руку, мамио је и куповао што му је требало.

У то доба министар Демона уверавао је сваком приликом Наполеона:

— Сире... Политичко стање у земљи изведено је начисто... У Француској је све мирно. Народ се бави само својим обичним пословима...

Обична полицијска фраза!!...

Догађаји, пак, који су одмах затим наступили, показали су Наполеону, да се на овај извештај свога министра није смео ослоњити, и да је не даље, него у самој његовој престоници припремљена несрећа и њему и његовој породици.

Једне вечери, 14. јануара 1858., цар са царицом крене се у оперу. Уз њих је била и повећа свита. Око кола јахали су ордонанси и гардисти. У оном часу кад су стигли пред оперу — запрште бомба испод кола царевих. Зачу се страшан тресак. И настаде ужас...

Ми ћемо овде догађај испричати онако, како је представљен у рапорту управника париске полиције.

Тога вечера давао се Росинијев *„Вилем Тел...“* На пола сахата пред почетак представе дошли су завереници пред оперу. Били су наоружани револверима. Сваки од њих носио је бомбу испод капута... Пред опером било је много света. Завереници се умешају у публику. *Орсиније*, коловођа, заузео положај на самом тротоару, баш на месту, где ће царева кола стати. До њега близу *Гомец*, а мало даље с противне стране *Пијери* и *Руди*. *Орсиније* је имао да даде знак. У осам сахата дојуреше прва дворска кола. У њима беше само маршал двора... На једно четврт сахата после тога појавише се гардисти. Комесари и жандарми стадоше на то угуривати онај свет онде, који је стајао и цара и царицу очекивао. У том се приближише и кола царева (купе), опкољена гардистима. У њима сеђаху: цар, царица, и према њима, на доњем седишту, генерал *Роже*... Кола су возила полако... И зауставише се баш код степеница, где је *Орсиније* стајао... Чим кола стадоше — *Орсиније* даде знак... *Гомец* поче први. Држећи бомбу испод капута, исповрти и баца је на кола. Бомба паде под кола... Зачу се ужасан тресак. Сукну пламен, па се онда све задими. Бомба се распрште. Од силине — погасише се фењери пред опером. Наста помрчина... „Пали“ — викну *Орсиније*. И пуче друга бомба. Њу је бацао *Руди*. Зачу се ужасан тресак и врисак у публици. Цареви коњи скочише у пропац и падоше на земљу. *Орсиније* исповрти сада своју бомбу и баца је, нишанећи право на цара. Али се бомба одби од прозора колских и паде испред кола. Затресе се калдрма. Бомба прште у хиљаду парчади. Неколико гардиста, који беху око кола, попадох мртви и рањени с коња. Наста ужасна паника... Зачуше се јауци жена и деце... Једно парче од бомбе погоди и самога *Орсинија*. И рани га. Ово збуни заверенике. По свој прилици то их омете, те не продужише даљи нападај. Наста тајац... Цар и царица, за дивно чудо, остадох неповређени... Генерал *Роже* брзо отвори вратаоца од кола. Цар и царица изађоше и упутише се горе уз степенице... Цар је био, тако рећи, онемио од страха. Ни речи није могао казати. Царица је била присебнија и хра-

брила га је. Глас о атентату био је, наравно, одмах разнесен и по публици у самој опери. Дошав у дворски салон, цар је био блед и јако потресен. Царица му предложи, да се одмах јави народу и, узев га испод руке, изведе га на балкон ложе... Сав онај народ, кад га угледа, грмну: „Живео цар...“ Престава се после продужи... У овом атентату рањено је на 160 лица, већином гардиста, жена и деце...

На лицу места, онога часа, полиција је отпочела истрагу. Имајући у рукама рањеног коловођу *Орсинија*, наставила је трагање. Убрзо похвата и осталу тројицу завереника.

Истрагом се сазнало, да је уговорена завера: да се цар Наполеон убије, да су у ту заверу били умешани: гроф *Феличе Орсини*, *Карло Руди*, учитељ језика, *Андреја Пијери*, сликар, и *Антоније Гомец*, слуга *Орсиније*в. Осим њих сумњало се још на стотину талијанских карбонара.

Као што је познато, спољна политика Наполеонова тога доба крета се супрот тежњама талијанског народа. Сматрајући Наполеона као једног од најјачих противника ослобођењу Италије, — завереници се реше да га убију.

У главноме завера је била уговорена у Лондону. Тамо је начињена и бомба, коју су завереници собом у више комада, разуме се кришом, пренели у Париз и која је од тога случаја у аналима европских полиција позната под именом: — *Орсинијева бомба*.

По свршеној истрази завереници буду предани суду и тамо осуђени: *Орсиније* и *Пијери* оду на гилотину, а *Гомец* и *Руди* на робију. Остали завереници нису се могли пронаћи.

Овај случај са *Орсиније*вом завером, може да послужи као најочигитији доказ: до чега се мора доћи, када се полиција употреби само на *партиске* или личне цели, а запостави свој главни задатак: да осигура *ред* и *безбедност*.

Пазити на сваку реч грађана, пратити и отежавати свако слободније кретање — а не знати да се у близини двора спрема противу владоца један од најстрашнијих атентата, какав се је игда десио!!...

Ето до чега је морала довести управа стеге и лажних система.

Одступио је онда, истина, министар Демона, дошао је за префекта Париза чувени — *Пијетри*, али лажан систем управе, продужен и даље, довео је Наполеона III до Седана...¹⁾ (наставиће се)

СЕДМИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ЗА КАЗНЕНЕ ЗАВОДЕ

(НАСТАВАК)

Али ако погледамо ма коју од поменутих група, одмах ћемо видети, да су

¹⁾ Један немачки писац тврди: да су француски агенти из Берлина, пред рат 1870. год. овако јављали своје Министру у Париз: — Ваша Преузвишеност! Наш највећи непријатељ, гроф Визмарк, шао је у немилост. Повукао се и лежи болестан у Варцину. Никада повољнији час за рат. Аустро-Угарска и јужни делови Немачке остаће неутрални, и ако у првом боју имадемо успеха, бориће се и они уз наше трупе!!!...

та лица ипак нешто другачија од оних, која законодавац сматра урачуљивим. Тим лицима оскудева отпорна снага противу надражаја, који их гони да врше кривична дела; или боље речено, та је отпорна снага смањена, смањена тиме, што код њих услед интелектуалних дефеката или никако нема представа о препонама или сметњама, или су те представе слабије, но код нормалног човека тако, да је воља и осећање код ових индивидуа другачије.²⁾ То су лица, која ми морамо да означимо као урачуљива у смислу закона, али која ипак не можемо да означимо као потпуно урачуљива, и с тога је за њих врло згодан израз „смањена урачуљивост“.

Лица са смањеном урачуљивости или ограниченом одговорности интересују нас само ако су опасна и то било за себе саме, било за своју околину, било најзад и за само друштво. Тако н. пр. хронични алкохоличар, који сваки дан, кад се враћа кући, прави неред, ломи ствари по кући, туче децу и жену; он чак може да буде опасан и по друштво, ако би почео нападати ширу околину. Кад су законодавци ова лица заборавили, онда настаје питање, шта се има с њима радити, кад су опасна? Несумњиво је, да се на првом месту имају предузети мере за отклањање те опасности. Такву је одлуку донео и Међународни Конгрес за Кривично Право у Хамбургу за лица са смањеном урачуљивости, ако су опасна за себе, околину или друштво. А за злочинце са смањеном урачуљивости, па били они опасни или не, треба предвидети нарочиту казну или нарочито поступање с њима. Каква та нарочита кезна има да буде, није још одређено.

Конгрес за казнене заводе међутим поставља себи само питање: да ли је потребно за лица са ограниченом одговорности подизати нарочите казнене заводе?

II. Ова два питања нису расправљана у заједничкој седници друге и треће секције. Оне су на против свака за себе решавале и, поред свег старања, да им одлуке буду у сагласности, јер расправљају слична питања, ипак има и контрадикције у њима. Да би све било јасније и боље се представило, како се дошло до одлука, почећемо прво са одлуком првог питања треће секције о алкохоличарима злочинцима.

Утврђено је већ, од коликог је великог утицаја алкохолизам на криминалитет у свима земљама, с тога је сасвим разумљиво, што се ово питање толико претреса и у науци и на конгресима. На VI Међународним Конгресу за казнене заводе, који је одржан у Брислу 1900, одлучено је, да се питање о алкохолизму изнесе понова на идући конгрес, и то како с обзиром на статистику, која се на ово односи, тако и с обзиром на питање о премештању осуђеника алкохоличара у нарочите заводе.

Било је шест реферата о овом питању и то од г.г. *Gennat, J.-S. Gibbons, Jules de Csillag, B. Marambart, Ang. Forel, Legrain, Brück-Baber* и *André Pionthovski*. Сви су

референти били сложни у томе, да се алкохоличари могу лечити само потпуним уздржавањем од пића, сем *Marabat*, који је изјавио сумњу, да пијанице могу постати умерени потпуним уздржавањем сваког алкохолног пића. Он је тврдио да се они могу лечити тиме, што ће им се давати мале количине вина.

Forel, резимирајући све извештаје, и сам је био за мишљење већине, и с тога је предложио секцији следеће одлуке, које су и усвојене:

Статистика доказује, да алкохолизам проузрокује више од 50% криминалитета, и то нарочито недељем, суботом у вече и понедеоником,

С тога конгрес жели:

1. *Да се односно овога води брижљиво статистика, и да се недељом, суботом у вече и понедеоником у јутру ограничи продаја алкохолних пића?*

2. *Да се у казним заводима и заводима за поправку забрани, и то нарочито као искључ. пиће сваког дестилираног или пресрелог пића (овде се разуме јабучковача, вино и пиво), и да се замени млеком, другим алкохолним пићима или уштедом која се неће моћи употребити за куповину алкохолних пића.*

3. *Да се у казним заводима држе антиалкохолна предавања и да се ту шире популарне књижице о алкохолизму тако, да се ту организује и антиалкохолна настава.*

4. *Да се друштва за заштиту (патронаж) ослобођених осуђеника споразумеју са друштвима за умереност у циљу, да злочинци, који су више или мање пијанице, при свом изласку из казног завода, уђу у та друштва и да на тај начин буду спасени од поновног пада у злочин.*

5. *Да се законодавство измени у томе смислу, да се код свих злочинаца алкохолика обичан затвор преобрати у продужено задржавање у какво јавно склониште за пијанице, који се могу лечити (евентуално и у какво приватно склониште, над којим власт води надзор).*

6. *Да ли се злочинци пијанице, за које се нађе да ће бити непоправими г. ј. који се не могу лечити, ставе под старатељство, као год и лица са ограниченом одговорности или неодговорна (неурачуљива) лица, и наместити их дефинитивно у склоништа за неизлечиме пијанице.*

7. *Да се у форми опомене донесе законска одредба, по којој се ономе, коме је пијанство прешло у обичај, и који је постао зло за друштво, може припремити стављањем под старатељство, ако драговољно не пристане да потребно време иде у склониште за пијанице, који се могу лечити.*

У седници целога конгреса предложио је *Feuilleley*, да се из одлуке секције избаци т. 6, која тражи да се с непоправимим пијаницама поступа онако исто као и са лицима с ограниченом одговорности и да се о њој говори онда, кад буде дошла на ред одлука друге секције о четвртог питању, јер су у вези, па могу њихове одлуке доћи у сукоб. Конгрес је

усвојио све предложене захтеве секције с овим додатком *Feuilleley-a*, те тако у одлуци треће секције т. 7. постаје т. 6.

III. О четвртог питању друге секције конгрес је имао десет предходних извештаја и то од г.г. *Feuilleley, Vincensini, T. — D. Crothers, Ernest — Emile Moravcsik, Jacques Saldó, Curti, Ernest Friedmanu, Aug. Forel, Jules Heyfitz* и *Paul Vinge*. Мишљења извештача су била подељена о томе, где треба смештати лица са смањеном урачуљивости или ограниченом одговорности и непоправиме алкохоличаре. Тако по некима ове треба затварати у заводе, који су у исто време и казни завод и завод за лечење, и затвори и склоништа. Овај систем је бранио *Curti*, директор казног завода у Регенсдорфу (Цирих), *Jules Heyfitz*, аташе у мин. правде у Петрограду и *Jacques Salgó* главни лекар у болници за душевне болести у Б. Пешти. — По другима, на против, ова лица треба затворити у склоништа, погодна за њих, али да ова никако не носе карактер казног завода. Овога су мишљења били: *Feuilleley*, адвокат (Француска), *A. Earel, Vincensini*, директор централног казног завода у Монпеље и *Paul Vinge*, лекар у Кристијанији. — Један од њих, *Ernest Fridmann*, из Б. Пеште, имао је своје мишљење, по коме ова лица треба најпре да издрже своју казну у казном заводу, а са којима се има поступати релативно благо, па после да се преместе у заводе за лечење.

У секцији се међутим било створило доста јако мишљење у корист чисто медицинских завода за лечење, нека врста нарочитих склоништа, која на себи не носе карактер казног завода. Али у тренутку, кад је требало приступити гласању, примети се, да сам текст четвртог питања ове секције мисли само на казнене заводе, јер питање гласи: „је ли потребно подизати нарочите казнене заводе.“ и т. д. Међународна комисија за казнене заводе тражила је, да конгрес каже, у случају кад се нађе да треба подизати те заводе, како би их требало — организовати. Код оваког стања ствари рекло се даље, да секција, ако мисли да су за ова лица боља склоништа од затвора, треба на постављено питање да одговори негативно. Код оваквих примедба многи су чланови променили мишљење и пристали су радије да гласају за нарочите казнене заводе за лица с ограниченом одговорности и за непоправиме алкохоличаре, него да даду негативан одговор на постављено питање.

Секцији најзад буду предложени ови закључци, које је она и усвојила:

Потребно је подићи нарочите казнене заводе:

а) за злочинце с ограниченом одговорности;

б) за непоправиме алкохоличаре, ако су гоњени за какво кривично дело.

Поступање у тим заводима, који неће имати репресивни карактер, биће блажије а дисциплина строжија него у склоништима за луде. То поступање мења се према стању одговорности кривца.

²⁾ *r. Liszt* у *Mitteilungen XIII* 2. 478.

Ове заводе треба умножавати по потреби, и треба да су такви, да се лица, која се у њима налазе, могу бавити свима врстама привредних и индустријских полова.

Лица у овим заводима, између осталог, добијаће систематску наставу и учике се моралу а, према потреби, и леичке се колико то стана њиховог здравља захтева.

(наставиће се)

Д-р Бож. В. Марковић.

ПОЛИЦИЈСКА УРЕДБА

(НАСТАВАК)

Сасвим је друга ствар ако ова лица станују ван зграде дипломатског заступника. Њихова неповредимост, која није ништа друго до резултат неповредимости зграде посланства или стана заступниковог, у овом случају отпада, и она се изједначају са обичним месним грађанима. То исто бива и онда, кад ова лица учине какву кривицу на улици, дакле ван зграде посланства или стана заступниковог.

Последице неповредимости стана огледају се још и у немогућности вршења ма каквих судских или полицијских радњи у њему. Према овоме, нити судски нити полицијски чиновник сме ући у зграду посланства или стан послаников, а у циљу вршења каквих званичних послова, без одобрења или позива посланиковог, и

б) у ванобласности, која се састоји у независности од власти месне државе. Независност ова оличена је у изузетности и од кривичног и од грађанског правосуђа, као и у ослобођењу од дужности сведочења.

И ванобласност, као и неповредимост, проширује се и на породицу посланикову, његово службено особље, а у извесним случајевима и на неслужбено.

Само онда, кад би које од побројаних лица учинило злочин против државе у којој се налази, може га месна власт притворити, али се о томе мора одмах надлежним путем известити његова држава, и том приликом довољно образложити овај поступак.

Ни у ком случају месна власт не може судити страном заступнику, већ једино власт његове државе којој се он, ради тога, предаје по свршеној истрази.

Помињемо још, да влада страног заступника може, у појединим случајевима одузети поменути изузетност своје заступнику и његовом службеном особљу, као год што је и сам посланик може одрећи своје неуказном особљу. У оба ова случаја месне власти биле би надлежне за вођење истрага и суђење кривица, или грађанских спорова ових лица.

Последице изузетности од грађанског правосуђа огледају се у немогућности подизања код домаћих судова ма какве тужбе противу страног заступника, чије се ствари у његовом стану или згради посланства никад не могу узаптити, нити он лично може бити затворен због дугова.

Друга је ствар, пак, ако би страни заступник притежавао какве непокретности, или покретне ствари ван свога стана и зграде посланства, које нису намењене његовој личној употреби већ привреди и трговини. Изузетности у овом случају нема, пошто се сам заступник, ступајући у послове овакве природе, ње прећутно одрекао.

Исто тако заступник стране државе не може уживати ни неповредимост ни ванобласност, ако је поданик државе код које је акредитован.

Што се тиче консула, они у начелу не могу уживати право имунитета, сем ако им ово право, путем уговора, није изрично признато.

§ 24.

»Војнике гарнизоне војске судиће и казнити надлежне земаљске полицијске власти за полицијске преступке, које они на домовој одпуски учине.«

Овај §, без обзира на примедбе којима је пропраћен, измењен је, у неколико, чл. 69. Уредбе о војној дисциплини од 3. марта 1896. год., који гласи:

»По иступима, учињеним у грађанству кад се за иста сазна, кад они, који су их учинили дођу на војну службу, као и иступима, учињеним за време одсуства и привременог одпуста, грађанске власти ислеђене предмете достављају војним властима на расправу. Ако је иступ расправљен и казна изречена, а међутим су војници већ на служби, грађанске власти достављају пресуде војним властима, које их извршују.«

Ова два законска прописа, као што се види, у противречности су. Док се Полицијском Уредбом даје право полицијским властима, да суде и казне иступе војника на домовој одпуски, докле им се Уредбом о војној дисциплини наређује, да ислеђене предмете достављају војним властима на расправу, што другим речима значи: одузима им се право кажњавања војника на одсуству или привременом отпусту.

Услед сукоба, који је поводом овога настао између министра унутрашњих дела и министра војног, Касациони Суд, по тражењу овог последњег, у својој општој седници од 13. јануара 1905. год. донео је ову одлуку:

»Изложено питање јасно је регулисано чл. 69. уредбе о војној дисциплини од 3. марта 1896. год., (збор. LI. стр. 193). на коју се одредбу г. Министар војни позива, и то другим одељком тога члана, који гласи: »Ако је иступ расправљен и казна изречена, а међутим су војници већ на служби, грађанске власти достављају пресуде војним властима које их извршују.«

По нахођењу Касационог суда, изрази: »Ако је иступ расправљен и казна изречена и грађанске власти достављају пресуде војним властима.« одређено показују, да је, у случају, ако би војник, налазећи се на одсуству или на отпусту, учинио иступ, за извиђање и изрицање пресуде надлежна грађанско-полицијска власт за све време, докле би се тај војник на одсуству налазио.

Што се тиче извршења саме пресуде закон је изречно предвидео, да дотична

грађанска власт не може своју пресуду сама извршити, кад год је осуђени војни обвезник већ на војној дужности, али ни чл. 69., нити које друго наређење ове уредбе, не предвиђа шта ће бити ако је пресуда о иступној кривици изречена, а војник још није отишао на војну дужност пошто му одсуство или отпуст још траје. Ну по мишљењу Касационог Суда, из наведених израза: »ако је иступ расправљен и казна изречена, а међутим војници су већ на служби.« — аргументом *ex-contrario* излази закључак: да су грађанске власти надлежне саме извршити своју пресуду, ако би се кажњени војник на одсуству — ван службе — налазио, као што то прописује § 24. полиц. уредбе, коју одредбу није ни било потребе уредбом о војној дисциплини мењати, јер се тада не крњи начело, изражено у чл. 69., по коме војник због иступних кривица не може бити задржан изван његове команде преко одобреног му времена.

»Према овоме Касациони је Суд мишљења: »да је полицијска власт надлежна како за извиђање и суђење иступа, које учине војници кад су на одсуству, тако и за извршење своје пресуде, све докле, док се њеним радом не би војник ометао и сиречавао у извршењу својих војних дужности, а то је, за све време, док би се војник на одсуству — ван војне дужности — налазио.«

§ 25.

»За сваку полицијску кривицу само се онолика казна досудити сме, колико се за коју полицијским казнителним законом одређује (§ 38).«

Полицијски казнителни закон уништен је данашњим Казненим законом, а овај § Полицијске Уредбе §-ом 39. истог законика, у коме се вели ово:

»Никаквог кривца није слободно осудити на друго што, осим оних казни, које су овим закоником прописане (§ 12)« итд.

§ 27.

»Младолетни до навршене 13-те године имају се за полицијске преступке предати родитељима, или таторима, или газдама, код којих служе, а школска младеж учитељима да их она казне.«

Раније смо већ нагласили, да је овај § у супротности са § 321. Казненог Законика, који допушта да се деца за иступе могу казнити и по навршеној 12-ој години. Пошто је наређење Казненог Законика доцније — млађе — од овог наређења у Полицијској Уредби, то је самим тим и исписани § изгубио сваку вредност по већ поменутом правилу: *lex posterior derogat priori*.

§ 28.

»И само покушење полицијског преступења заслужује казну, ако предузето дело није од воље самог преступника, него због случајног каквог опстојателства неучињено остало.«

Пок. Ђорђе Ценић, у свом »Објасњењу Казнителног Законика«¹⁾ поводом исписаног §-а вели ово:

¹⁾ Стр. 877—878.

»Како се према § 42. (Казненог Законика) покушај и код преступљења само онде казни, гди је изреком у закону казано да се и покушај казни: то се разуме да код истуљења покушај се никако не казни, тако н. пр. когод је ствар какву у вредности до 200 гр. чар. без сваки отежавајући околности, због који би се крађа судом судити морала, хтео да украде па се у том увати, неће се казнити, осим ако крађу и учинио није, а кад се крађа као свршена сматра види се из § 220. *Овим одређењем закона укинута је и наређење § 28. уредбе полицијне (V. 196)²⁾ по коме се и само покушење полицијног истуљења казни.*«

§ 29.

»Ако се полицијски преступник тим правда, да он за тичућу се полицијску, надлежно обнародовану наредбу, против које је скривио, није знао, то да му се не уважи, него да се с њим по закону поступи.«

Принцип, који се у овом законском пропису истиче, истакнут је у много ширем и одређенијем облику у §-фу 3-ем Казненог Законика, по коме: *»Незнање закона никога неоправдава.«*

Према овоме, исписани § Полицијске Уредбе потпуно је излишан, што је, у осталом, и у самој примедби, којом је он пропраћен, прећутно напоменуто.

§ 30.

»Кад сам полицијски званичник учини какво полицијско преступљење, тужба се на њега зато има предати предпостављеној му власти, која ће у следству исте наредбу учинити, код које ће се полицијске власти његово дело иследити и осудити. Правилно пак кмету нека суди други местни кмет с још два одабрана општинара, среском начелнику, његовом помоћнику и управитељу вароши Београда, званичник, којег попечитељство од своје стране с нужним настављењем поради осталог персонала и начина за то одреди или изашће; члану пак Управе вароши Београда управитељ у самом овом надлежатељству, но свагда у присуству једнога званичника из попечитељства унутрашњих дела.«

Да би се видело, са колико се пажње код нас прештампавају закони, констатујемо да је исписани текст, који је истоветан у сва три издања Полицијске Уредбе о којима је реч у овој расправи, нетачно и непотпуно, па према томе и погрешно преписан са њеног првобитног издања.

Сваки, који пажљиво прочита исписани § приметитиће, нема сумње, да се у њему говори и о управнику Београда, и о члановима управе и о среским начелницима и овога помоћницима (?), али не и о *окожним начелницима* па ће после тога сасвим природно, доћи до закључка: да се овај § није ни односио на окожне начелнике. Ово, међутим, не стоји.

У првобитном издању Полицијске Уредбе, која је први пут штампана у *Српским Новинама* за 1850. год., други део исписаног §-а гласи:

2) Зборник.

»Правилно пак кмету нека суди други местни кмет с још два одабрана општинара, **среском начелнику окожно начелничество, а окожном начелнику, његовом помоћнику**« и т. д.

Све ово, опет понављамо, истакли смо само с тога да би се видело како се код нас званично прештампавају закони. Параграф о коме је реч, укинут је, међутим, прећутно.

Према данашњем Уставу и Закону о чиновницима грађанског реда, чиновници су у погледу одговорности по приватним тужбама изједначени са обичним грађанима.

(наставиће се)

Д. Ђ. Алимпић.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРИЈАВЉИВАЊЕ СТАНОВНИШТВА

(НАСТАВАК)

За свако лице, досељено из које стране државе, или из ког другог места у Немачкој, само ако је страни поданик, попуњава се само једна страначка листа на свагда. Таква листа остаје у редовима, док то лице станује у ХанOVERу. Чим ово одељење, по нарочитом формулару добије извештај, да се то лице одселило, одељење извуче листу из реда, запише на њој место одсељења и стави је са тим у други ред, по истом распореду, где су листе отпутовалих странаца и где остаје све дотле, док се из кварта не јави, да се то лице вратило и отсело ту и ту. О овим лицима одељење добија из квартава и извештаје о промени станова у вароши, као и о случају, ако су кажњена.

Ако се за које од тих лица, при досељењу добију подаци, да је оно много пута кажњавано и да је сумњивог занимања, може му се забранити даље борављење у ХанOVERу, одмах или после кратког времена.

При одсељењу таквих лица прецртавају се њихова имена по списковима тако да остају свагда испрецртана само имена оних странаца једне државе, која су у том времену још са станом у месту.

Да се не би при поновном досељењу морала исписивати страначка листа ставља му се у кварту свагда питање: да ли је то лице и пре тога, кад год било у ХанOVERу или не. Из те листе види се свагда и то какве легитимационе хартије има који странац.

Ова полиција врши потпунију контролу о тачности пријављивања грађанства. Сем поменутих средстава, што их употребљава берлинска полиција, ради контролисања, ова чини *општу контролу* свака три месеца по свима кварталовима. За ту сврху употребљавају се кварталовни жандарми када нису *»на линији«* — и то свагда при крају сваког трећег месеца. Њима се предају неколико кварталовних књига, да по њима у дотичним кућама тачно утврде, да ли се није догодила каква промена у лицима, која ту станују, о којој није на време квартал извештен. Сваку неисправност дужни су доставити ради кажњавања. На тај начин жандарми још боље

упознају грађанство на својој линији. Овај начин контролисања доноси врло добре резултате.

У централном пријавном одељењу води се *»иотерничка контрола«* и контрола о кажњеним лицима по казним регист. листовима. Ни овде се не води евиденција хотелских пријавних листа, већ се она шаљу кривич. одељењу на употребу.

У централном одељењу раде 14 чиновника и ако варош има до 300.000 становника. По уверавању чиновника они стављају преко 25.000 адреса само на званична акта.

Шеф одељења кадар је по нарочито удешеном формулисаном рапорту, да контролише свакодневни рад својих чиновника за читав месец дана. Другога месеца ту контролу врши по другом рапорту.

За издавање адреса приватним људима добијају годишње прихода по неколико хиљада марака. Примљени новац заводи се у две три књиге, нарочито за то удешене, по којима се добијени новац тачно под сталном контролом уводи. Злоупотреба каквих тешко може бити. Чиновници за одељење примају се под истим условима, како је речено и за оне у берлинској полицији.

Ради карактеристике, колико је велика конкуренција у тражењу чиновничких места за таква места довољан је овај факт: у списку гди су заведени кандидати, који су испунили све услове за такве чиновнике, било их је, када сам их ја прегледао преко 120 кандидата, док је у одељењу само 14 места, која су попуњена младим, снажним, и паметним чиновницима, који ни у колико не дају наде, да ће се њихова места скоро упразнити.

Одељење за пријављивање становништва у *визбаденској* полицији, као у вароши до 100.000 становника има ове карактеристичне појединости:

Од две примљене пријавне листе у кварту, оставља се по један примерак, који се распоређује по азбучном реду презимена пријављених лица и по њиховом занимању, а други се примерак шаље у централу. Тај примерак пријавне листе остаје у реду, док се дотично лице не исели из кварта, у ком се случају на листи напише нов стан и затим остави у други горњи ред, где се, по истом распореду, стављају само листе одсељених лица. Овде свака улица има само по једну кварталовну књигу у којој се налазе спискови свију нумера кућа. У уписивању кирација једне куће има разлике у томе, што се овде сва лица једне куће заводе редом једно испод другога, а то не може имати практичне вредности, при тражењу кога лица по њима, нарочито у кућама где станују многа лица и после једног читавог низа година.

Због силног броја бањских посетилаца чији број годишње достиже на 150.000 у њиховом централном одељењу води се евиденција и *»хотелских«* пријава.

Те се пријаве распоређују засебно по азбучном реду, где остају дотле, док се дотично лице не одјави. Када то буде,

листа за извесно време буде сачувана у другом реду, па се после као непотребна уништи.

У овом одељењу раде пет чиновника. Контролисање се и овде врши са кварталним књигама. Нарочите страначке контроле нема.

Још ће бити од интереса, да поменем како је то одељење уређено у Бабриху на Рајни вароши од 20.000 становника. У њој само један чиновник врши за целу варош све послове овога одељења. Листе се доносе непосредно у полицију, а може се овде пријављивање и усмено извршити. За свако лице или породицу напише се регистарни лист, који се стави у ред по азбучном реду презимена и по занимању. Тај лист остаје ту и по одсељењу тога лица с тим, што се на њему примети њесто његовог одсељења. Сем тога води се и један заједнички списак по азбучном реду исписан, нарочито за досељење странаца, о којима свагда по нарочитом формулару извештавају и начелника окружног (Regierungs Präsident).

Приликом пријављивања и овде се траже легитимационе хартије или одјавна листа. Ако пријавно лице поднесе тражене хартије добија из одељења реверс да се пријавио, а ако тога нема, добија у место реверса у виду нарочитог формулара, написаног писмо, по коме се позива, да у року за 10 дана поднесе одељењу одјавну листу из места одкуда се доселио или које друге легитимационе хартије.

Легитимације страних радника одељење задржава код себе и чува их за све време док то лице живи у Бабриху.

Досељена лица са стране заводе се или од стране овога чиновника или од кога пореског чиновника у нарочити списак, да би и они знали кад се који странац доселио. Њихова отсељења тако се исто заводе у спискове. Овај посао врше они по један пут недељно, за свих седам дана.

Извештаје о смртним случајевима одељење добија свака три месеца по један пут.*) (наставиће се)

В. Лазаревић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

Неколико општинских писара, а за тим и Суд општине цветојевачке, актом својим Бр. 693., учинили су ово питање:

„У општинама, које немају преко 500 пунолетних грађана, дужност благајника врши један кмет, кога одреди општински одбор.

Како је знатан број општина, у којима су кметови или неписмени у опште, или тако слабо писмени, да не могу вр-

*) Изложени материјал и податке црпео сам из личнога проучавања поменутих одељака на практичној раду а поред тога и из ових дела:

штити благајничке послове, они редовно не примају дужности благајничке, без обзира на одлуке одборске, па чак дају оставке и на сам кметски положај, те се тада долази у незгодан положај, ко ће бити благајник?

У таквим случајевима одбори махом одређују општинске деловође или саме председнике општина, те они врше благајничку дужност.

У оваквим случајевима неки одбори доносе одлуку, да одређени деловођа или председник прима, поред своје и ону плату, која је буџетом одређена за благајника, а неки, опет, то не дозвољавају, налазећи да су председници и деловође дужни да то врше са својом платом.

Све ово прави у првоме реду један сукоб између одбора и дотичних лица, а у другом изазива питање: могу ли деловође и председници у опште бити и благајници у општини, па зато се моли уредништво да о овоме изнесе своје мишљење.“

— На ово питање одговарамо:

Постоји нарочито објашњење Главне Контроле, у смислу чл. 112. зак. о општинама, да председници општина не могу бити општински благајници, јер су они по чл. 109. т. 1. зак. о општинама наредбодавци по општинским рачунима, те се по томе, они не би могли јављати према самима себи у улози наредбодавца према благајнику и обрнуто благајника према наредбодавцу.

И деловође општина, према улози коју имају у општинском суду и пословима које врше, не могу и не треба да буду општински благајници.

Ако би кметови били тако неспремни за послове благајничке, да их се не би никако примили, напуштајући при том и саме кметске положаје, онда их привремено треба замењивати лицима, која би одбор изабрао, а настати да се питање о благајнику регулише буџетом.

Што се тиче питања: дали су председници и деловође, вршећи и дужност благајника, имати право на плату овога, оно се не би могло ни истицати у општинама до 500 пунолетних грађана, да је чл. 112 зак. о општинама правилно примењиван, јер онда не би буџетом ни била предвиђена плата благајника, кад ту дужност треба да врши кмет, са платом коју има; али како се види, да су плате благајника предвиђане буџетом, па и изузимане, онда се то још и може дозволити тамо, где је одбор донео нарочиту одлуку да председнику или деловођи даје

Das polizeiliche meldewesen von Throl Könige. Polizei Leutenant zu Berlin. — Berlin 1897.

Samlung dienstlicher vertügungen für die königliche Schutzmannschaft in Berlin. Штамп. 1902. год. — и то на страни: 817 — 825 и 828 — 829.

Die Polizei. von St. Geusmer oberverwaltungsgerichtsrat — Berlin 1905. на страни: 38 и 353—358.

Handbuch für Preussische verwaltungsbeamte begründen von Jlling — fort geführt von Dr. jur. Georg kautg. — VIII-о издање I-ва свеска. Берлин 1903. године на страни: 789 — 790.

Dritter derwaltungsbericht des königlichen Polizei Präsidiums von Berlin für Jahre 1891 bis 1900 — Berlin 1902. На страни: 588 — 592 и 813 — 814.

и неку накнаду за удвојене послове, а где ове одлуке нема, ту ће Главна Контрола несумњиво тражити повраћај неправилно изузетих сума.

II.

Суд општине гледићске, актом својим од 9. јануара ове год. Бр. 28. пита:

„Један од грађана ове општине, у новембру месецу 1904. год. обрати се Пореском Одељењу са молбом, да га ослободи плаћања личног пореза, пошто је навршио 60 година старости.

Да је навршио 60 година старости, он је поднео уверење двојице грађана, који су старији од њега и одавно ослобођени плаћања личног пореза, а поднео је, даље, уверење из пописне књиге А. и, на послетку, и извод венчаних, према коме се да изнаћи број његових година.

Преко свију ових доказа, одељење је одбило молбоца, налазећи да прво и друго уверење у опште нису доказ за овакве случајеве, а извод венчаних да не може послужити као доказ због тога, што се молилац могао венчати и у 16 години своје старости.

Како суд има уверења, да је молилац прешао 60 година, а одељење, међутим, неће да га ослободи личног пореза, то се моли уредништво за обавештење: какви би се докази могли поднети, те да овај грађанин дође до правде?“

— На ово питање одговарамо:

Како су са уверењима појединаца чињене злоупотребе, то је виша пореска власт од пре извесног времена престала да их прима као доказ о старости, изузимајући ослобођене крајеве, где нису вођене књиге крштених, и крајеве који су у српско-турском рату паљени, те су књиге погореле.

Уверења из књиге А., разложно не прима као доказ по томе, што су појединци произвољно казивали године више или мање.

Према томе, одељењу се не би могао учинити прекор што ова два уверења није узело као доказ.

Што се извода венчаних тиче, ту ствар већ стоји друкчије.

По § 69. т. б. грађ. зак. нико не може ступити у брак, ако није навршио 17 година, сем нарочитих случајева архијерејског благослова.

Према томе, ако се према изводу венчаних за основицу узело време испод 17 година, то је погрешно и произвољно, и молилац је требало ослободити личног пореза, ако се из извода види да је после венчања имао још 43 године. — (17 + 43 = 60).

Молилац треба да изјави жалбу Пореској Управи, па ће она сама поништити решење Пореског одељења, ако је незаконито.

У осталом, молилац може поднети још и ове доказе: 1, школску сведоцбу, ако је у опште учио школу; 2, федеу каламљења крављих богиња; и 3, војничку исправу ако је служио војску, или пренис регрутног списка ако је само регрутован.

Са тим исправама он може утврдити године своје старости.

III.

Суд општине осечиначке, актом својим од 11. јануара ове год. Бр. 42, пита:

„Пре извесног времена упањена је отлукана Николе Милићевића, каф. из Осечине, и он је тражио да му општина плати штету, што кривац није пронађен.

Начелник среза позвао је општину, да положи таксу и дијурну вештацима, позивајући се на чл. 23. закона о накнади штете учињене паљевином, који истина, вели, да општина плаћа све таксе и дијурне, али се не вели, да ли то бива пре осуде и без пресуде судске.

Моли се уредништво да изволи објаснити: да ли општина мора положити ову таксу и дијурну пре осуде, и ако мора одакле ће је положити, кад у буџету нема позиције за то, а позиција на непредвиђене трошкове за 1905. год. исцрпљена је сва, а за 1906. год. још није ни састављен буџет.

Ова позиција за прошлу годину била је свега 40 динара?“

— На ово питање одговарамо:

Из чл. 12. и 18. закона о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, јасно се види, да се такса, дијурна и сви остали трошкови, што их помиње чл. 23. истог закона, плаћа у напред.

Према томе, општина је дужна, да пошље све оно што тражи средски начелник.

Новац нека изузме или из своје готовине, ако је има, или ако ове нема, онда нека изиште одлуку одбора, да се привремено исплати из општих прихода по буџету, а за 1906. год. нека при прављењу буџета овај издатак покаже, пошто сума, коју начелник средски тражи, свакако премаша дванаестину оне суме, која је у прошлој години предвиђена буџетом на позицију непредвиђених издатака.

IV.

Један општински писар пита:

„По §. 391. кривичног законика, казни се свака проста крађа стоке и земљоделског алата у вредности до 100 гроша, а осталих ствари у опште у вредности до 200 гроша.

Према овоме, а на тужбу приватног тужиоца, кажњено је једно извесно лице са 20 дана затвора и 4 м-ца надзора, што је са њиве тужиоцеве, у отвореном простору, украдо 13 снопа ражи у вредности 8 динара.

По жалби осуђеног, Првостепени кр. суд поништио је ову казну из тих разлога, што ово, вели, није иступна крађа, јер је извршена у отвореном простору, и за пресуђивање исте надлежан је Првостепени суд по § 222. тач. 3. кр. закона.

Ако би ово гледиште Првостепеног суда било правилно, онда полицијске и општинске власти не би биле у опште надлежне за суђење крађа учињених у пољу, изузимајући стоке и земљорадничког алата, и без обзира на вредност ових.

Како ја нисам сагласан са овим гледиштем Првостепеног суда, ја молим уредништво да оно изволи изнети своје мишљење по овоме?“

— На ово питање одговарамо:

И § 221. и § 391. кр. закона, који одређују категорију крађа, *везују ову за вредност покрађе*, па то чине и § 221. а и 223 б. поменутога закона.

Све ове одредбе, које су постале једновремено с оном из т. § 222. кр. зак. (10. јануара 1879 год.) имају задатак да утврде: кад се извесне крађе казне као иступ а кад као преступ, и за основицу те разлике узимају *вредност*, а не начин извршења, јер он игра пресудну улогу тек у разлици, која се тражи између простих и опасних крађа.

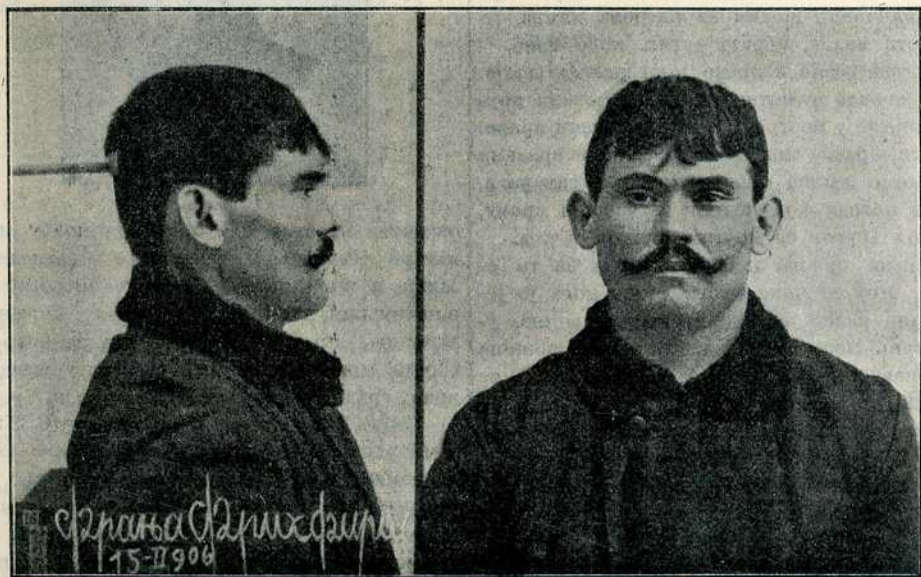
Према овоме, све крађе, па чак и крађе: кошница, платна с белила, сабраних плодова у пољу и т. д. кад њихова вредност не прелази двеста гроша чаршијских, долазе у ред иступних крађа, и за извиђање и суђење њихово надлежне су општинске и полицијске власти.

По томе, гледиште Првостепеног Суда није правилно, јер се ничим не да објаснити: шта би определило законодавца, да полицији и општ. властима да прво суђења крађе стоке до 100 гроша, а не дозволи им суђење крађе жита у вредности 8 динара?!

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У притвору Управе града Београда налази се ово лице, које одговара за две опасне крађе, а које се казало као **Фрања Фрикфирт**, задарски радник, из Суботице у Угарској.

Фрања вели, да је у Београд дошао „из прека“ пре осам дана. Тамо је, вели, радио као задарски радник и служио по Осеку, Загребу, Фијуми, Абацији и т. д., а овамо је сад први пут прешао да тражи бољу зараду.

13. тек. м-ца погодио се и ступио као слуга код г. Д-р Светозара Марковића, оvd. лекара.

Истог дана по подне господин и госпођа изашли су у варош, а Фрања је остао сам код куће. Госпођа је при одласку закључала сва одељења, само је кујна остала отворена.

Кад је се, међутим, у вече вратила кући, нашла је откључана врата на салону.

Одмах је помислила на крађу и није се преварила. У спаваћој соби затекла је отворену фијоку од стола у коме је стајао накит и из кога је нестало: једне златне бразелтне са дијамантима, једног коџеа и једне огрлице.

Извештен о овоме дежурни чиновник кварта теразијског одмах је отишао на место покрађе да учини увиђај и предузме прву истрагу.

Природно је било посумњати на новог слугу, те су његове ствари најбрижљивије претресене, али у њима ништа не беше. Онда се тражило по местима где се покрадени накит вероватно могао склонити и он је и нађен сад под једним орманом у кујни, заједно са тринаест врло финих калауза разне величине од челика и месинга.

Одведен у кварт Фрања је одмах признао, да је ову крађу извршио. Када су господа отишла од куће он је са калаузима отворио закључане одаје и сто у спаваћој соби, па отуд узео поменути накит, у намери да га поклони, како сам вели, некој својој љубазници Катици, коју никако ближе није хтео казати.

Извршеним претресом дежурни чиновник нашао је код њега и 80 лин. у српским новчаницама по десет динара, па пошто му је то одузео, спровео га је у Управу града Београда на преноћиште, где је по извршеном претресу од стране апсације затворен у „Главњачу“ где се налазио и познати коцкар и лопов **Војислав Томић**, звани „Мурга“.

Кад је Фрања заснао, „Мурга“ је приступио трећем претресу над њим и он је успео да код њега нађе још вешто прикривених 72 динара, које је, наравно, присвојио.

Фрања је изјутра приметио да му је новаца нестало, али се није хтео жалити, што је власт утврдило у уверењу, да је и новац негде укра-

ден. Но ову су крађу проказали други притвореници, те се над становницима „Главњаче“ поведе по овоме делу кратка претходна истрага, за време које се „Мурга“ споразуме са Фрањом да новац заједнички поделе, а да га Фрања не тужи, што овај и учини, но власт се није обзирала на овај њихов међусобни уговор, већ

и од једног и од другог одузела сав новац, па према «Мурги» повела истрагу за прекрађу, а Фрању је позвала да објасни одкуда му оволики српски новац, кад вели, да је скоро прешао из Аустро-Угарске.

Но Фрања никако није могао доказати одкуда му овај новац. Сви су његови наводи били невероватни, али он ипак није хтео казати праву истину.

У том је у кварт дошао Александар Петрић, паракувар код «Лондона» и изјавио да му је овај Фрања украо уложну књигу, по којој је код Врачарске Задруге имао уложено за дуже време заштеђених 150 динара, па новац подигао.

Фрања је ово најпре одсудно одрицао, но кад је видео да је и ту потпуно ухваћен, напослетку је признао.

Он се 9. тек. м-ца погодио код «Лондона» као паракувар, а 19. истог месеца ступио, но сутра дан је одмах отказао, правдајући да му је рђава храна. Ово му је био само изговор, јер он је већ био смотао из Александровог затвореног куфера уложну књигу, па је нашао разлога да изађе како не би на њега пала сумња.

И заиста на њега се није сумњало и крађа је тек трећег дана примећена.

Кад је изашао од Лондона, а то је било 12. овог месеца, подигао је паре по украденој књижици и онда се погодио код г. Д-р Марковића, где је такође, као што је напред изложено, извршио крађу накита. Што је при овој другој крађи одмах ухваћен има да се захвали његовом забораву да откључана врата од салона поново закључа. Иначе како је почео могао би извршити још неколико крађа, а опремио је се таквим калаузима, који сваку браву отварају.

За ове калаузе изјавио је, да му их је донео и код њега оставио неки *Ђуро Петровић*, на чије је име нађен код Фрање и један пасош, из кога се види да је тај Ђуро по занимању радник, стар 19 година, да је мали, округлих образа, косе кестењаве и да је родом из Приче.

Поред овог пасоша и Фрањине војничке исправе, код њега је нађена још и једна «Пословна књига», која гласи на име *Левина Бергера*, надничара, родом из Загреба, стара 18 год., раста малог, образа дугих, косе црне.

Ове три разне исправе могу значити двоје: или да је овде у питању једна лоповска дружина, која је у Београд прешла да врши крађе, или је се Фрања снабдео са разним исправама да би могао лакше пролазити и траг затурати, данас се погоди код једног и изврши крађу, сутра код другог са другим именом и т. д.

У прилог првога закључка ишла би та околност, што се опис онога лица, кога је један сведок видео оне ноћи да тумара око уредништва «Политике», када је тамо извршена једна опасна крађа, слаже са описом Ђуре Петровића по пасошу.

У прилог другог мишљења ишло би то, што је се Фрања једном казао као Ђуро Петровић, а једном се на протоколу код власти и потписао тако, правдајући носећи то тиме, што је тобож, на Ђуру мислио.

На сваки начин у току истраге биће утврђено стварно стање.

Но у сваком случају у Фрањи се испољавала један препреден лопов. За то га издају не само извршене крађе, већ и код њега нађени и одлично сортирани калаузи, начин његове одбране, хладнокрвност и цинизам, па и сам крој главе и израз лица.

По војничкој исправу он је родом из Панањанка комитат Кесек у Угарској, а по његовом тврђењу из Суботице. Међутим кад га је пре неколико дана, пре но што је ступио на ова места где је крађе извршио, један полицијски орган нашао у једној кафани у Савамали, и запитао одакле је родом, он је одговорио да је из Осека и да сад долази из Крагујевца!

Српски говори као прави Србин из Баната, а не као Немац. Вероватно да он своје право име крије.

Са тога износимо његову слику и позивамо све полицијске и општинске власти, а умољавамо и приватна лица, да јаве Управи града Београда или кварту теразијском што знају о овом лицу, и да ли су га где видели.

У исто време треба трагати и за Ђуром Петровићем и Левин Бергером, чије су исправе код Фрање нађене, те да се види њихов однос према њему.

Такође, ако би ко од приватних лица познавао ту Фрањину љубавницу Катичу, моли се да достави њену адресу, јер није искључена могућност да би она могла бити од користи за истрагу.

Т Р А Ж Е С Е

Јована Николића, чергарског циганина, тражи општина метковићска, и моли све полицијске и општинске власти, да пронађеног улуте начелнику среза маџванског с позивом на Бр. 1420.

Светолик Николић, питомац Дома сиротне деце у Београду, побегао је 12. т. м-ца из Дома, и сада се не зна где је. Светолик је стар 13 година, смеђ, пун, десна обрва му је

расечена белегом од убоја. На молбу његове матере Христине, износи се Светислављева слика и препоручује се свима полицијским и општинским властима (нарочито у Горњем Милаповцу, где има родбине), да га потраже у својим домањима и о резултату известе Управу града Београда позивајући се на Бр. 5428.

Ђока Младеновић и **Владимир Мићић**, тамбураши из Прокупља, одговарају код начелника среза косаничког због крађе. Препоручује се свима полицијским властима, да окривљене потраже у својим домањима и пронађене спроведу поменутом начелнику с позивом на акт Бр. 1308.

П О Т Е Р Е

Леонида Најдановић, кројачки радник, одговара код кварта палилушког због извеснога кривичнога дела, али се не може про-

наћи. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да га потраже у својим домањима и пронађеног спроведу поменутоме кварту или Управи Београда позивајући се на Бр. 4892.

Леон и **Боривој Карно**, бив. трговци из Ниша, решењем начелства окр. нишког, стављени су под истрагу и у притвор, али су некуда побегли. Леон је стар 51 год., а Боривој 22 год., омаде и плав. Пронађене ваља спровести начелству округа нишког позивајући се на Бр. 22227 од 1905. год.

Светозар Ђорђевић, **Мирко Ђорђевић**, **Милојко Лејшанин** и **Павле Стевановић**, притвореници првостепеног суда за варош Београд, побегли су 11. т. м-ца испред спровод-

ника. **Светозар**, чију слику износимо, стар је 22 године, био је трг. помоћник, црномањаст, у обичном грађанском оделу; **Мирко** је стар 21 годину, средњег раста, плав, косе риђе, на једној обрви има неколико белих длака, које падају у очи; **Милојко** је стар 17 година, средњег раста, носав, смеђ, у матроском оделу, са чизмама на ногама; **Павле** је стар 20 год., висок, сувоњав, у грађанском оделу, са цокулама на ногама. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцима живо трагају и пронађене стражарно спроведу поменутом суду, позивајући се на Бр. 5448.

Непознати крадљивци ноћу између 13. и 14. тек. м-ца обили су дућан фирме Павловић и Стојановић у Јагодини, и однели: 120 динара у новчаницама од по 10 динара, 2 ком. револвера (1 белих корица од кости, а 1 црних од дрвета), оба калибра 18 мм., 2 цевна никлена сата «ремонтар» са по једним капком, 14 ланчева никлених и месинганих за сатове; и других ствари, све у вредности 300 динара. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцима и покрађом живо трагају и о резултату известе начелника среза беличког с позивом на Бр. 2721.

Крађа стоке. Непознати крадљивац ноћу између 24. и 25. пр. м-ца украли су из штале Аранђела Цветковића, пиљара у Свилајци, 2 кобиле и једне талиге. Једна је кобила длаке вране, матора 10 година, са проседим длакама, жигосана товарним жигом, суждребна; друга је беле длаке, по бутинама зеленкасте, матора 5 година, такође суждребна; коза су стара, али имају нову руду. Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцима и покрађом учине потеру и о резултату известе начелника среза ресавског позивајући се на Бр. 1398.